

ΜΟΥΣΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ
Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπως Μερλιέ

Αρβανίτικα τραγούδια

από τα χωριά

της Φλώρινας (Φλάμπουρο, Λέκοβο, Δροσοπηγή)

της Κόνιτσας (Πληκάτι)

και του Έβρου (Νέο Χειμώνιο, Ρήγιο)

Ηχογραφήσεις 1996-2004

Παραγωγή:

Φίλοι Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπως Μερλιέ

Με χορηγία του Υπουργείου Πολιτισμού
(Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής κληρονομιάς)

Επιμέλεια ενθέτου, παραγωγής, έκδοσης:
Μάρκος Φ. Δραγούμης, Θανάσης Μωραΐτης

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΜΛΑ

1η ΑΠΟΣΤΟΛΗ

13-16 Ιουλίου 1996 / Μάρκος Δραγούμης, Θανάσης Μωραΐτης, Λεωνίδας Εμπειρικός

• **Φλάμπουρο** / η ηχογράφιση έγινε στο «Σπίτι του παιδιού»

Τραγουδούσαν: Κούλα Πέικου (52 χρονών) / Γεωργία Ζήκου (66) / Ναυσικά Πατέρα (62) / Θεοπίστη Ζωγράφου (80) / Νικόλαος Κολονιάρης (87) / Ελισσάβει Τσούλη (76) / Αναστασία Δούρδα (66) / Ουρανία Στεφανίδου (68)

• **Λέχοβο** / η ηχογράφιση έγινε στο «Σπίτι του παιδιού»

Τραγουδούσαν: Άννα Κιάντιου (49 χρονών) / Αννέτα Ζήκου (48) / Δέσποινα Τσάμιου (54) / Χρυσάνθη Χαϊζηδημπιρίου (59)

• **Δροσοπηγή** / η ηχογράφιση έγινε στο Γυμναστήριο του χωριού

Τραγουδούσαν: Δημήτριος Μάνου (89 χρονών) / Δημήτρης Θεοδωρίδης ή Λάλας (67) / Πασχάλης Στρεμπένης (56) / Ευάγγελος Θεοδωρίδης

2η ΑΠΟΣΤΟΛΗ

27 Σεπτεμβρίου 1996 / Θανάσης Μωραΐτης, Λεωνίδας Εμπειρικός, Μιλάγρος Αράνο

• **Φλάμπουρο** / η ηχογράφιση έγινε στο «Σπίτι του παιδιού»

Τραγουδούσαν: Χαρούλα Γκώγκου (56 χρονών) / Μαργαρίτα Ζωγράφου (63) / Κούλα Πέικου και Γεωργία Ζήκου

• **Πληκάκι** / η ηχογράφιση έγινε στο καφενείο της Αγλαΐας Ζιώγα

Τραγουδούσαν: Γιώργος Θεολόγου (60 χρονών) / Γκούρη Τσιάκα (56) / Αναστασία Παπανότι (70) / Γιάγκος Διαμάντης (52)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΜΛΑ

του Μάρκου Φ. Δραγούμη

13-16/7/1996 (ΦΛΑΜΠΟΥΡΟ - ΛΕΧΟΒΟ - ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ)

Παρασκευή 13 Ιουλίου

Αναχώρηση από Αθήνα 8.30 π.μ. με Θανάση, Λεωνίδα (και το Λαδα του) για Φλώρινα. Αφίξη κατά τις 6 μ.μ. Στην είσοδο της πόλης είδαμε έναν γαμπρό με την παρέα του να περιμένουν σ' ένα σιενό να κατεβεί από την πολυκατοικία της η νύφη, για να μεταβούν όλοι μαζί στην εκκλησία. Χόρευαν στη μέση του δρομίσκου υπό τη συνοδεία οργάνων (2 κλαρίνα, σαξόφωνο, ακορντεόν, νταούλι). Όταν εμφανίστηκε η νύφη, χόρευε πρώτα εκείνη και μετά ο γαμπρός. Πριν φύγουν μας έδωσαν ένα άσπρο μαντίλι να το αναρτίσουμε στο Λαδα. Αφού αφήσαμε τα πράγματά μας στο ξενοδοχείο «Αντιγόνη» (όπου μας περίμενε ο Γιώργος Πετιοίδης που ήθελε να ηχογραφήσει και αυτός αλλά το Dat του δεν λειτουργούσε), αναχωρήσαμε για τη Δροσοπηγή όπου και δευτερεύσαμε.

Σάββατο 14 Ιουλίου

Πρωί-πρωί πάλι στη Δροσοπηγή να συγνευθούμε για την αυριανή ηχογράφιση. Στη συνέχεια ηχογραφήσαμε στο Φλάμπουρο (Νεγκοβάνη) στο «Σπίτι του Παιδιού».

Στο Λέχοβο, αφού επισκεφθήκαμε το Λαογραφικό Μουσείο, καταλήξαμε στο δίσκο τους «Σπίτι», όπου συνεχίσαμε τις ηχογραφήσεις. Τελειώνοντας καθίσαμε σε μια από τις ταβέρνες, όπου μια μεγάλη παρέα γιόρταζε έναν αρραβώνα με δημοικούς χορούς συνοδεία οργάνων (κλαρίνο, κορνέτα, σαξόφωνο, keyboards, κρουστά). Υπήρχαν και μπουζούκια που έπαιζαν δαυμάσια ρεμπέτικα. Η δημοική ορχήστρα εκτελούσε κι ευρωπαϊκά (ταγκό κλπ.). Μετά τα μεσάνυχτα ο κορνέτας στάθηκε στη μέση του ημικύκλιου και σολάρισε με ιδιαίτερο μπρίο, μεταδίδοντας το κέφι του στους χορευτές. Και οι δύο ορχήστρες ήταν τοπικές.

Κυριακή 15 Ιουλίου

Εκδρομή στους Ψαράδες να δούμε τη Μεγάλη Πρέσπια. Περπάσαμε από Αλινα (Αρμένσκο) - Ιωαννίδη - Ανταρτικό (Ζελεβο), Βόλια στη λίμνη με το μοτόρ του κ. Γερμανού Παπαδόπουλου. Πελεκάνοι, κορκοράνοι, ερωδιό, περιστερά, σπουργιτά κλπ. Στο βάθος ο Άγιος Πέτρος. Γευματίσαμε δίπλα στη λίμνη με ντόπια ψάρια. Επιστρέφοντας σταθήκαμε στον Άγιο Γερμανό. Ηχογράφηση στη Δροσοπηγή, στην αίθουσα του Γυμναστηρίου. Μετά, ταμπουσί στην τοπική ταβέρνα.

Από αριστερά: Ηλίας Γκότσης, Κωνσταντίνος Γκότσης, Σπύρος Γκότσος, Στέφανος «Ξένος» Σκοπιάκης, Φλάμπουρο 1960

Συνολικά και στα τρία χωριά (Φλάμπουρο, Λέκοβο, Δροσοπηγή) ηχογραφήσαμε 45 τραγούδια. Η ηχογράφηση του Φλάμπουρου έχει παράσιτα και πρέπει να ξαναγίνει, αυτή τη φορά με Dat.

Δευτέρα 16 Ιουλίου

Αναχώρηση από Φλώρινα και μέσω Βεύης (Μπρίνιτσα) - Κέλλας (Γκορνέτσοβο) στο Νυμφαίο (Νέδεσκα), όπου γευματίσαμε υπό βροχόν. Αναχώρηση αεροπορικά από Κοζάνη. Ο Λεωνίδας θα μείνει κι άλλο.

5-8/11/2004 (Νέο Χειμώνα - Ρηγιό)

Παρασκευή 5 Νοεμβρίου (το ταξίδι του πηγαριού)

Η έρευνα διεξήχθη από τους Μάρκο Δραγούμη, Θανάση Μωρατίτη, Λεωνίδα Εμπειρίκο. Το βράδυ της Πέμπτης (4/11) φορτώσαμε το Lada του Λεωνίδα στο τρένο, στο σταθμό Ρουφ, και φτάσαμε για Θεσσαλονίκη στην τετράκλιμη καμπίνα που είχε κλείσει ο Λεωνίδας την προηγούμενη. Φθάσαμε χαράματα στη Θεσσαλονίκη και ξεκινήσαμε σχεδόν αμέσως μετά το πρωινό μας (φάγαμε κάτι απείσιες μπουγάτσες) για την Ορεσιάδα, σταθμεύοντας στις Μάνιρες του νομού Κιλκίς, στον Γέροντα του νομού Καβάλας και στο νομό Έβρου στο Τυχερό, το Διδυμότειχο και το Νέο Χειμώνα. Στις Μάνιρες ήπιαμε καφέ στο καφενείο. Οι κάτοικοί του είναι Αρβανίτες από τη Μανιρίτσα της βουλγαρικής Θράκης. Στον Γέροντα, που κατοικείται από πρόσφυγες από τη νοτιοδυτική Μικρά Ασία (η απόλυτη καταγωγή των Γεροντιωτών είναι από τη Σαλαμίνα -τον 19ο αι. :) μετανάστευσαν στη Μ. Ασία, το 1922 εκδιώχθηκαν από τους Τούρκους και τελικά εγκαταστάθηκαν ως πρόσφυγες στην περιοχή της Καβάλας, μείναμε πολύ λίγο, αφού μιλήσαμε με δυο-τρεις άντρες που έπυχε να περνάνε από την ιλιθεία, όπου τα καφενεία ήταν κλειστά.

Στο Τυχερό (χωριό αρβανίτικο, με κατοίκους προερχόμενους από την τουρκική Θράκη) φάγαμε σε μια ψισταριά. Μετά ήπιαμε καφέ στο διπλανό καφενείο (καφετέρια) όπου ο γιος του ιδιοκτήτη μάζ είπε ότι ο πατέρας του είχε βγάλει ένα cd με αρβανίτικα. Τελικά μάθαμε ότι εννοούσε ένα cd του Θανάση που περιλαμβάνει και δυο τραγούδια του Τυχερού. Από το τηλέφωνο, ο εν λόγω πατήρ υποσχέθηκε ότι θα μας στείλει στην Αθήνα μία κασέτα με περισσότερα τραγούδια τους (δεν τώ 'κανε).

Στο Διδυμότειχο αγοράσαμε γλυκά για τους φίλους μας στο Νέο Χειμώνα (ζευγός Γιώργου και Χρυσούλας Ποιδή) που μας περιμέναν. Αφού τα είπαμε, μας οδήγησαν στο ξενοδοχείο «Ηλέκτρα» στην Ορεσιάδα.

Σάββατο 6 Νοεμβρίου (Νέο Χειμώνα)

Οι κάτοικοι του Νέου Χειμώνιου (παλιότερα Ομούρημα) κατάγονται από το Ζαλόφυ της σήμερα τουρκικής Θράκης και είναι όλοι Αρβανίτες. Αρχικά εγκαταστάθηκαν στον απέναντι κάμφο, αλλά, για να γλιτώσουν από τις πλημμύρες του ποταμού Έβρου, μεταφέρθηκαν (μετά το 1950) δυτικότερα στις πλαγιές ενός λόφου και πρόσθεσαν το επίθετο «Νέο» στην ονομασία του χωριού τους, που αριθμεί σήμερα περίπου 500 άτομα.

Όλη η μέρα μας αφιερώθηκε στην ηχογράφηση των αρβανίτικων τραγουδιών του χωριού, που έγινε στον εκπαιδευτικό σύλλογο γυναικών Νέου Χειμώνιου «Τα Ζαλουφιώτικα». Το πρωί ηχογραφήσαμε κάμποσα τραγούδια, απομείναν από 4 γυναικείες φωνές συνθέτως με τη συνοδεία μιας λαϊκής ορχήστρας. Ίδου και τα ονόματά τους:

Ορχήστρα

Βιολί: Κωνσταντίνος Ταυριδής (64 χρονών, από το Ελληνικό/Κάρι Διδυμοτείχου. Από μουσική οικογένεια. Παιζει από παιδί. Είναι οικοδόμος).

Φλογέρα, κλαρίνο: Κωνσταντίνος Καλαϊτζίδης (64 χρονών, από το Λαγό Διδυμοτείχου. Παιζει από 16 χρονών. Είναι μηχανικός αυτοκινήτων).

Όυτι: Γεώργιος Κουρμυιδής (51 χρονών, από το Τυχερό, τώρα κάτοικος Αλεξανδρούπολης).

Τομπιλέλα: Δημήτριος Κουρμυιδής (23 χρονών, από το Τυχερό. Γιος του Γεώργιου Κουρμυιδή).

Κόρο Γυναικών

1&2. Περιστέρα Θεοδορίδου (66 χρονών), Ελένη Θεοδωρακοπούλου (53).

3&4. Ελευθερία Σιναπίδου (59), Χρυσούλα Ποιδή (50).

Τραγουδούσαν εναλλάξ, πρώτα οι 1&2 και μετά το ίδιο οι 3&4. Μετά το τέλος της πρωινής ηχολήψιας ακολούθησε λουκούλειο γεύμα στους Ποιδή και δοκιμάσαμε τη σπεσιαλιτέ του χωριού, το «μπάμπο» (σύμφωνα με τον Λεωνίδα, μοιάζει με andouille).

Το απόγευμα ηχογραφήσαμε (πάλι στο ίδιο οίκημα) αρκετά τραγούδια χωρίς όργανα. Στην ηχογράφηση συμμετείχαν οι 3&4 του πρωινού κόρου καθώς και η Ελένη Γιαννακίδου (74 χρονών).

Το βράδυ ήπιαμε με τους Ποιδή και τον αντινομάρχη Σιαμαϊόπουλο (και την κυρία του) σε κοσμική ταβέρνα στην Ορεσιάδα.

Κυριακή 7 Νοεμβρίου (Ρήγιο - Νέο Χειμώνα)

Το Ρήγιο βρίσκεται κοντά στο Νέο Χειμώνα, λίγο πιο ανατολικά. Η καιαγωγή των περίπου 200 κατοίκων του είναι ίδια μ' εκείνη των Νεοχειμωνιάσιων. Για την ηχογράφησή μας εκεί μεσολάβησε η Ειρήνη Καρακελίδου από το Νέο Χειμώνα που έχει συγγενείς στο Ρήγιο. Οι κυρίες που θα μας τραγουδούσαν συγκεντρώθηκαν γύρω στις 11 π.μ. στον τοπικό εκπαιδευτικό σύλλογο γυναικών. Τις ηχογράφησαμε σε 12 τραγούδια.

Ακολουθούν τα στοιχεία των κυριών που μας τραγουδούσαν:

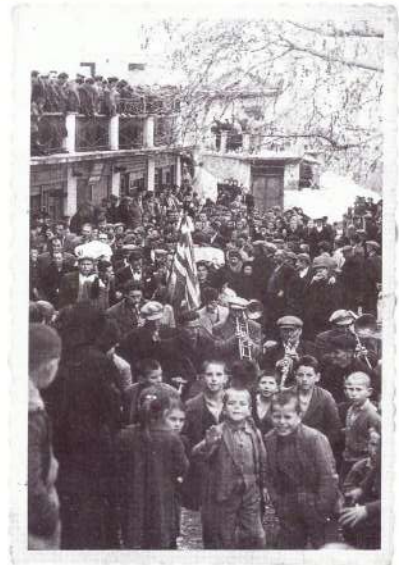
Καίτη Φυδανίδου (66 χρονών) / Ελευθέρια Φυδανίδου (59) / Στεριανή Φυδανίδου (74) / Μαρία Διαμαντίδου (75) / Δάφνη Ιωαννίδου (68) / Ρόδο Τερζίδου (52) / Ευδοκία Ποτσόλη (74).

Μέσα στο ρεπερτόριό τους περιλαμβάνονταν κυρίως αρθάντικα τραγούδια, λίγο-πολύ ίδια μ' εκείνα που είχαμε ηχογραφήσει στο Νέο Χειμώνα, αλλά και δύο-τρία ελληνικά.

Το μεσημέρι, φεύγοντας από το Ρήγιο, καιαλήξαμε στην ψιστοριά της κ. Μυλωνά στο Νέο Χειμώνα, όπου κι εκεί πραγματοποιήσαμε λίγες συμπληρωματικές ηχογραφήσεις. Το βράδυ δειπνήσαμε στους Ποϊδίη.

Δευτέρα 8 Νοεμβρίου (το ταξίδι του γυρισμού)

Στην επιστροφή, αποκοιμόντας τη λεία των 57 τραγουδιών (ξεκινήσαμε γύρω στις 11 π.μ.), σταματήσαμε στο Σουφλί (όπου αγοράσαμε ντόπιο κρασί μάρκας «Μπέλλας»), στο Μέγα Λέρειο (τοπιάτικο χωριό του Είφρου) όπου δεν βρήκαμε ανοιχτό καφενείο, στην Κομοτηνή (όπου φάγαμε στο εστιατόριο «Τ' αδελφία») και τέλος στην Παροδινή (αρθάντικο χωριό του νομού Ροδόπης) όπου πήραμε μερικές πληροφορίες για μελλοντικές ηχογραφήσεις. Κιότινη φορτώσαμε το Λαδά στο τρένο και γορίσαμε στην Αθήνα με τον ίδιο τρόπο που πήγαμε.

Ο γαμπρός (Δημήτριος Κόλλιας) πεί με τα όργανα να καλώσει τη νύφη για την εκκλησία. Λέξοβο 1955